

Posudek vedoucí práce

Vacurová, Tereza. 2023. Severní terasa: Moderní idea a dnešní realita. Fakulta humanitních studií UK. Bakalářská práce. 54 stran + příloha

Vedoucí práce: Markéta Zandlová, Ph.D.

Tereza Vacurová se rozhodla zkoumat socialistické sídliště a to, jak se v něm ne/projevila a dodnes ne/projevuje dobová ideologie. Zvolila pro svůj výzkum skvělý terén – sídliště Severní Terasa v Ústí nad Labem, které je dodnes nejlepší ústeckou sídlištní adresou a je jistě na místě hledat odpověď na otázku, jak se vůbec podařilo v době socialistické výstavby prosadit tak velkorysý, byť nakonec nedokončený, projekt. Autorka zkoumala ideologický kontext, který formoval plánování a realizaci veřejného prostoru sídliště Severní Terasa v Ústí nad Labem, a také to, jak je tento veřejný prostor produkován a zažíván v současnosti. Ideologický kontext rekonstruovala primárně na základě pramenné a sekundární literatury (klíčová byla kniha vzpomínek hlavního architekta sídliště Václava Krejčího „Ústí nad Labem 1950 – 2010“ (2013), ale i dobové novinové články; pro výzkum současného užívání prostoru zvolila rozhovory a pozorování.

Úvod práce je velice stručný a v podstatě neplní funkci, kterou má Úvod mít, tj. uvést čtenáře do tématu, vysvětlit jeho relevanci, zdůvodnit, proč si právě TOTO téma zaslouží pozornost. Zde úvod obsahuje jen stručné seznámení se strukturou práce a také krátké vysvětlení autorčina zájmu o téma.

Autorka volí vhodná teoretická východiska, byť jejich zpracování prozrazuje, že si s teoriemi úplně dobře nerozumí (např. výklad Lefebvra). Není také úplně šťastné zpracovat literaturu převážně ve formě citací místo parafrází (tak je tomu třeba u Musila, s. 12 – 15, kde je autorčiných vlastních slov opravu jen poskrovnu). Problémem tohoto přístupu je, že z „výpisků“ z daného autora nakonec není zřetelné, co si autorka vybrala jako inspirativní pro vlastní analýzu a co jí jen přišlo zajímavé/trefné/moudré. Takto je zde obsažena řada citací, které nejsou ani interpretovány ve vztahu k výzkumu, ani analyticky využity. Stejně je tomu i u využití publikace Paneláci (2016).

Metodologická část, včetně etiky výzkumu, je nepřehledně strukturovaná a je repetitivní (např. počátek kapitoly Etika, s. 21/22), nicméně záměr výzkumu i metodu se z ní dozvídáme (vyjma pozorování, které autorka deklaruje, ale nic o něm nepíše). Tereza také nezdůvodnila dostatečně výběr vzorku: u analyzovaných dokumentů nevíme, proč a jak se rozhodla, které ročníky deníku Průboj bude analyzovat a které přeskočí (s. 19); u rozhovorů nevíme, podle čeho vybrala uvedené tři respondenty (a proč dala jejich stručné medailonky do analytické části, když logicky patří do Metodologie). Sama kriticky přiznává, že počet provedených rozhovorů není dostatečný, ale snažila se tento nedostatek napravit využitím techniky narativního rozhovoru a doplněním dat o pozorování (s. 20).

Analytická část odpovídá částem předchozím: je spíše přehlídkou dat než jejich analýzou, působí chaoticky. Nejasněji jsou popsány a interpretovány rozhovory s pamětníky; analýza dokumentů je nepřehledná; pozorování bohužel Tereza neanalyzovala vůbec, v práci je jen jeho zápis. Přesto se ze střípků citací z dokumentů a z rozhovorů, z autorčiných interpretací a odkazů na teoretickou literaturu, a ze záznamu pozorování docela daří při trpělivém čtení poskládat základní rámec toho, jak se do stavby sídliště a především jeho veřejných prostor promítla dobová ideologie (a ve stejné míře

centrálně řízený socialistický ekonomický systém); jak na veřejný prostor Severní Terasy a jeho fungování vzpomínají pamětníci; a jak je tento prostor užíván dnes.

Za nejvíce vydařenou považuji interpretaci rozhovorů s pamětníky, které jsou vztaženy k analýze vzpomínek architekta Krejčího. Autorka ukazuje, jak se podařilo nebo nepodařilo naplnit některé jeho záměry (například multigenerační a multifunkční využívání prostoru). Popisuje také, jak se dle vzpomínek obyvatel lišilo užívání prostoru do 90. let 20.st. a poté (kdy byla výstavba přerušena a složité majetkoprávní vztahy vedly k tomu, že původní komplexní záměr nebyl realizován). Za nejzajímavější poznatek považuji zjištění, že park, který měl pro architekta Krejčího centrální důležitost a který se mu podařilo do projektu prosadit do velké míry navzdory dobovým představám o funkčním (a levném) sídlišti, dodnes slouží jako místo plné života, využívané pro nejrůznější typy aktivit a pro setkávání různých sociálních skupin a generací. To byl Krejčího záměr – a to se dle výpovědí a pozorování podařilo do velké míry uchovat do dnešních dnů, jakkoli se jinak změnilo i sídliště i doba. Dle autorčina výzkumu (s vědomím všech limitů, které výzkum má) tak nabízí v souladu s Krejčího záměrem tento živý, multifunkční veřejný park prostor pro intenzivní setkávání obyvatel sídliště, kteří zde mohou překonávat sídlištní anonymitu a navazovat různorodé sociální vztahy.

V textu jsou gramatické, stylistické i formální chyby (např. citace literatury „Novotná H. a kol., 2019, s. xy“, užívaná pro všechny autorské kapitoly metodologické publikace), seznam literatury není vytvořen dle jednotného citačního úzu. V práci jsou překlepy, občas chybějící slovo, nejednotné formátování.

Z pozice vedoucí práce bych chtěla uvést, že Tereza sice pracovala s velkými časovými prodlevami, ale opravdu usilovně se snažila reagovat na všechny moje komentáře. Očividně jí zaujalo téma, se zájmem shromažďovala a pročetla data, nicméně analytický způsob práce, vlastní sociálním vědám, jí nebyl moc blízký, takže pro ni představovala interpretace a psaní textu velkou výzvu. Bakalářské práce ale mají sloužit tomu, aby se studující těmito dovednostem učili – a byť výsledek není nijak mimořádný, mám za to, že se Tereza určitě ve schopnosti vytvářet a analyzovat data výrazně posunula.

Neodpustím si jednu kritickou poznámku na závěr: byť jsem na to Terezu opakovaně upozornila, nakonec v práci nikde nereflektuje, že ideologické rámce, které v knize architekta Krejčího identifikovala, nejsou zachycením jeho myšlení v době projektování a výstavby sídliště, ale jsou jeho zpětnou interpretací formulovanou na počátku druhého desetiletí 21. století. Tedy v době, která byla ideologicky zcela odlišná a k praktikám socialistického urbanismu dosti kritická. To měla určitě při psaní textu zohlednit.

Práci doporučuji k obhajobě. Vzhledem ke kritickým připomínkám **ji navrhuji hodnotit jako dobrou.**

V Brandýse nad Labem

28. 8. 2023

Markéta Zandlová